

> Retouradres Postbus 20001 2500 EA Den Haag

[Redacted address information]

Kabinet Minister-President

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
WOB@minaz.nl

Onze referentie
4182933

Datum 7 juni 2021
Betreft Wob-besluit kabinetsreactie 'Ongekend onrecht'

Geachte [Redacted name]

Bij brief van 18 januari 2021, ontvangen op 19 januari 2021, heeft u bij het ministerie van Algemene Zaken een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur ingediend.

U verzoekt om het volgende:

- alle conceptversies van de Kamerbrief met reactie kabinet op rapport 'Ongekend onrecht';
- alle conceptversies van het nieuwsbericht dat onder de titel 'Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' is gepubliceerd op Rijksoverheid.nl op 15 januari 2021;
- redeneerlijnen, Q&A's en memo's met betrekking tot de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend Onrecht'.

Hiervoor hanteert u het tijdvak vanaf 3 januari 2021 voor de conceptversies en vanaf 10 januari 2021 voor de redeneerlijnen.

Daarbij merkt u op dat u er van uit gaat dat het kabinet geen informatie zal weigeren op grond van artikel 11 van de Wob met verwijzing naar de tekst van de persconferentie van minister-president Rutte van 15 januari 2021.

Verloop procedure

Bij brief van 19 januari 2021 is de ontvangst van uw verzoek bevestigd.

Bij brief van 10 februari 2021 is de beslistermijn met 4 weken verdaagd.

Bij brief van 18 maart 2021, ontvangen op 19 maart 2021, heeft u het ministerie van Algemene Zaken in gebreke gesteld aangezien niet binnen de wettelijke termijn is beslist. Op 5 april 2021 heeft een beroep niet tijdig beslist ingediend bij de Rechtbank Midden-Nederland.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Uitgangspunt van de Wob is dat er, in het belang van een goede en democratische bestuursvoering, een recht op openbaarmaking van informatie bestaat. Het bestuursorgaan kan openbaarmaking

van informatie achterwege laten wanneer zich (een of meer van) de in artikel 10 en 11 van de wet genoemde uitzonderingsgronden of beperkingen voordoen.

Inventarisatie van de documenten

Concepten Kamerbrief

De definitieve kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' is vastgesteld op 15 januari 2021 en is openbaar geworden door toezending aan de Tweede Kamer.

De kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' raakt de verantwoordelijkheden van verschillende bewindspersonen en ministeries. De kabinetsreactie is dan ook tot stand gekomen in een proces van interdepartementale afstemming, waarbij meerdere ministeries en meerdere ambtenaren betrokken zijn. Er is geen systematisch of limitatief overzicht van de concepten van de Kamerbrief met de kabinetsreactie beschikbaar bij het ministerie van Algemene Zaken.

De inhoud van de concepten zijn of worden reeds openbaar voor zover zij overeenstemmen met die definitieve versie, en bestaan uit persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad voor zover zij daarvan afwijken. Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering dat van eenzelfde document meerdere versies in het publieke domein in omloop zijn, met als mogelijk gevolg dat onduidelijkheid ontstaat over de inhoud van het betreffende document. Ook is het voor mij, gelet op de wijze van totstandkoming van de kabinetsreactie niet met zekerheid vast te stellen wat alle conceptversies zijn. Om die reden maak ik concepten in hun geheel niet openbaar en beroep me daarbij op de artikelen 10, tweede lid, onder g, en 11 van de Wob.

Dit sluit aan bij de vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, zie ABRvS 1 september 2010, (ECLI:NL:RVS:2010:BN5701), waaruit volgt dat, indien er een openbare eindversie is, de daaraan ten grondslag liggende concepten niet openbaar hoeven te worden gemaakt met een beroep op artikel 11 van de Wob. Voor zover de conceptversies overeenkomen met de definitieve versie van de brief is de informatie reeds openbaar en is de Wob derhalve niet van toepassing. Waar de concepten afwijken van de eindversie is er ten aanzien van de afwijkingen sprake van persoonlijke beleidsopvattingen.

Voor zover de concepten zijn besproken in de ministerraad zijn deze niet openbaar aangezien voor het functioneren van de ministerraad geheimhouding van hetgeen ter vergadering wordt besproken essentieel is, zowel vanwege de eenheid van het regerings- en kabinetsbeleid alsook om te verzekeren dat binnen het kabinet in alle vrijheid van gedachten kan worden gewisseld. Het is om die reden onevenredig benadelend indien deze concepten, die inzicht geven in de wijzigingen die zijn verwerkt na bespreking in de ministerraad, worden verstrekt. Het belang van openbaarmaking weegt mijns inziens niet op tegen het belang van voorkomen van onevenredige benadeling, ik beroep mij hier op de artikelen 10, tweede lid, onder g, en 11 van de Wob.

Concepten nieuwsbericht

Bij het ministerie van Algemene Zaken berusten 4 concepten van het persbericht. De vier concepten zijn niet gedateerd. Voor de concepten van het persbericht geldt mutatis mutandis de redenering zoals die hierboven is gegeven voor wat betreft concepten van de Kamerbrief. Ook deze concepten worden met een beroep op artikel 10, tweede lid, onder g, en 11 van de Wob niet openbaar gemaakt omdat het belang van openbaarmaking mijns inziens niet opweegt tegen het belang van voorkomen van onevenredige benadeling.

Redeneerlijnen, Q&A's en memo's met betrekking tot de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend Onrecht'.

Er berusten twee zogeheten Q&A's bij het ministerie van Algemene Zaken met betrekking tot de persconferentie naar aanleiding van de ministerraad van 15 januari 2021. Het eerste Q&A betreft spreekpunten met als onderwerp "POK". Het tweede Q&A betreft spreekpunten met als onderwerp "aftreden kabinet". Daarnaast berust een document onder het ministerie van Algemene Zaken hetgeen de schriftelijke weergave betreft van het op 15 januari 2021 uitgesproken statement van de minister-president. Deze documenten zijn opgenomen in de inventarislijst die als **bijlage 1** bij dit besluit is toegevoegd.

Besluit

Met excuses voor de langere termijn die nodig was op uw verzoek af te doen, besluit ik als volgt.

Ik heb besloten deels aan uw verzoek tegemoet te komen. Ik maak de documenten met nummers 7 en 8 geheel openbaar.

De documenten met nummers 1 tot en met 4 maak ik niet openbaar. Voor de motivering van de niet openbaar gemaakte documenten verwijs ik naar de overwegingen hierboven. De documenten met nummers 5 en 6 zijn documenten waarnaar u in uw verzoek verwijst en zijn reeds openbaar gemaakt.

Wijze van openbaarmaking

De documenten die in dit besluit openbaar worden gemaakt, treft u aan in **bijlage 2**. Een geanonimiseerde versie van dit besluit wordt met de openbaar gemaakte documenten op www.rijksoverheid.nl geplaatst.

DE MINISTER-PRESIDENT,
Minister van Algemene Zaken
namens deze,

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekend gemaakt hiertegen schriftelijk bezwaar maken, onder vermelding van de gronden, bij de secretaris-generaal van het ministerie van Algemene Zaken.

Bijlage 1 bij besluit met kenmerk 4182933

Inventarislijst: Wob-verzoek kabinetsreactie 'Ongekend Onrecht' (kenmerk: 4182374 Wob-verzoek van 18 januari 2021)

Overzicht documenten 1 tot en met 8

nr.	datum	omschrijving document	openbaar	rechtsgrond	toelichting
1	ongedateerd	Persbericht Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' versie 1	nee	10 lid 2 sub g juncto 11	concept
2	ongedateerd	Persbericht Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' versie 2	nee	10 lid 2 sub g juncto 11	concept
3	ongedateerd	Persbericht Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' versie 3	nee	10 lid 2 sub g juncto 11	concept
4	ongedateerd	Persbericht Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' versie 4	nee	10 lid 2 sub g juncto 11	concept
5	15-01-2021	Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht'	Ja, reeds openbaar gemaakt	n.v.t.	reeds in uw bezit
6	15-01-2021	Statement van minister-president	Ja, reeds openbaar gemaakt	n.v.t.	reeds in uw bezit
7	15-01-2021	Spreekpunten minister-president: Q&A 'POK'	ja	n.v.t.	Zie bijlage 2
8	15-01-2021	Spreekpunten minister-president: Q&A 'aftreden kabinet'	ja	n.v.t.	Zie bijlage 2

Bijlage 2 bij besluit met kenmerk 4182933

Openbaar te maken documenten: Wob-verzoek kabinetsreactie 'Ongekend Onrecht' (kenmerk: 4182374 Wob-verzoek van 18 januari 2021)

Overzicht documenten 7 en 8

SPREEKPUNTEN MINISTER-PRESIDENT RUTTE
PERSCONFERENTIE N.A.V. MINISTERRAAD
15 JANUARI 2021

Q&A AFTREDEN KABINET

Waarom?

- De rechtsstaat moet de burger beschermen tegen de almacht van de Staat. En dat is hier heel erg misgegaan. Onschuldige mensen zijn in de knel gekomen. Daar kunnen we ons alleen maar voor schamen.
- Het rapport verdient een goede, inhoudelijke reactie. Die ligt er ook vandaag. Daarmee hopen we invulling te geven aan de belangrijkste opdracht van het rapport van de commissie: zorgen dat dit niet meer kan gebeuren.
- Daarnaast nemen wij als kabinet de volledige politieke verantwoordelijkheid voor dat wat is gebeurd en voor het vertrouwen in de rechtsstaat dat daarmee is geschonden.

Symbolisch?

- Nee. Het kabinet treedt af en neemt daarmee de verantwoordelijkheid voor wat er zo vreselijk is misgegaan en voor het geschonden vertrouwen in de rechtsstaat.

Waarom niet het Kamerdebat afgewacht?

- We zijn vandaag na een inhoudelijke discussie tot de conclusie gekomen dat wij als kabinet verantwoordelijkheid moeten nemen voor wat er zo vreselijk is misgegaan.

- Dat is onze gemeenschappelijke conclusie. Dan is het niet zinvol om een Kamerdebat af te wachten om te bezien wat hun oordeel is.
- Uiteraard zijn wij bereid om met de Kamer te debatteren over onze inhoudelijke reactie op het rapport.

Waarom treedt Wiebes af?

- Ik respecteer de keuze van Eric Wiebes om het demissionaire kabinet te verlaten.
- Hij gaat als verantwoordelijke bewindspersoon in de cruciale periode dat dit speelde een stap verder.
- Ik kan niet anders dan hier diep respect voor hebben.
- Eric Wiebes zal zometeen zelf een statement geven, dus hier wil ik het bij laten.

Waarom hij wel, u niet?

- Vandaag heb ik het ontslag van mijn kabinet aangeboden aan de Koning
- Eric Wiebes heeft zelf gekozen vanuit zijn eerdere rol en verantwoordelijkheid als staatssecretaris van Financiën nog een stap verder te gaan.
- Ik blijf demissionair op mijn post en mentaal volledig missionair als het gaat om coronabestrijding.

Blijft u lijsttrekker?

- Vandaag heb ik het ontslag van mijn kabinet aangeboden aan de Koning.
- Ik leg verantwoording af aan de kiezer en het is aan hen of ze mij dadelijk hun vertrouwen schenken.
- Ik zal er alles aan doen om Nederland veilig door deze pandemie en crisis heen te loodsen.

De VVD wilde toch niet aftreden?

- Ik heb altijd gevonden dat de inhoud van het rapport zwaar genoeg is om af te treden.

- Maar we zitten ook middenin in een wereldwijde pandemie.
- Ik weet nu zeker dat beide hand in hand kunnen gaan.
- Enerzijds recht doen aan het rapport en het leed van de ouders door onze politieke verantwoordelijkheid te nemen.
- Anderzijds op de coronabestrijding mentaal en in daden volledig missionair op te treden.
- In samenspraak met de Tweede Kamer zoals we nu al bijna een jaar doen.

U vond aftreden niet nodig. Wie wilde het wel?

- Zoals ik in mijn inleiding al zei: we hebben dit besluit gezamenlijk genomen.

Wat betekent dit voor de aanpak van het coronavirus en het herstel voor de ouders nu het kabinet demissionair is?

- We zitten midden in de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. En helaas ziet het er naar uit dat de coronacrisis nog wel even voortduurt.
- Ook demissionair wordt verwacht dat we als kabinet doen wat in het landsbelang noodzakelijk is. Dat is de vaste lijn.
- Het kabinet zal – ook in demissionaire staat – dus alles blijven doen wat nodig is om het virus te bestrijden, inclusief de economische steunpakketten die hierop noodzakelijk zijn.
- Uiteraard legt het kabinet volledige verantwoording af aan de Tweede Kamer en heeft de kamer het laatste woord.
- Daarnaast gaat het kabinet natuurlijk ook door met het herstel voor de ouders.

Kunnen noodmaatregelen genomen worden door een demissionair kabinet?

- Een demissionair kabinet wordt gevraagd al het noodzakelijke te doen. Dat betekent dus ook alle maatregelen om de coronapandemie te bestrijden.
- Aan de bevoegdheden van het kabinet verandert dus niets, maar uiteraard heeft de Kamer het laatste woord.

Wat betekent dit voor uw mediaoptredens

(coronapersconferenties, persconferenties na MR)?

- Het kabinet zal – ook in demissionaire staat – alles blijven doen wat nodig is om het virus te bestrijden.
- En dat betekent dat als er nieuwe coronamaatregelen nodig zijn we dat ook zullen toelichten op een persconferentie.
- En ten aanzien van de wekelijkse persconferenties na de MR is het goed gebruik om die door te zetten tot aan het verkiezingsreces (12 februari). In de regel is er daarna geen persconferentie na de MR (tot het nieuwe kabinet de regeringsverklaring heeft afgelegd).

2020-01-15/MinAZ, [REDACTED]

SPREEKPUNTEN MINISTER-PRESIDENT RUTTE
PERSCONFERENTIE N.A.V. MINISTERRAAD
15 JANUARI 2021

Q&A POK

Wat gaat u doen om gedupeerde ouders en hun kinderen sneller te helpen?

- Alle ouders die gedupeerd zijn door de harde 'alles of niets'-uitleg van de wet of door de buitensporige fraudejacht krijgen 30.000 euro uitbetaald. Dit loopt vooruit op een verdere oplossing van hun problemen.
- Daarnaast wil het kabinet de compensatieregeling verruimen en in samenwerking met gemeenten contact opnemen met alle gedupeerde ouders om te kijken hoe zij geholpen kunnen worden met problemen die zijn ontstaan op het gebied van zorg, wonen, werken en schulden.
- Het kabinet wil ook bekijken hoe gedupeerde kinderen kunnen worden geholpen. Het gaat het erom om hen een extra steuntje in de rug te geven.
- Alles is erop gericht om de ouders en hun kinderen weer een toekomst te bieden.

Hoe snel krijgen de gedupeerde ouders nu hun geld?

- We zetten ons in om alle gedupeerde ouders die zich voor 15 februari van dit jaar hebben gemeld bij Toeslagen Herstel, voor 1 mei 30.000 euro te betalen.
- Dat is een eerste uitbetaling voor ouders. Ze hoeven dat bedrag nooit terug te betalen.
- Wie al gecompenseerd was voor een lager bedrag, ontvangt een aanvulling.
- Ouders kunnen altijd blijven vragen om een verdere beoordeling van hun situatie als ze menen dat hun schade groter is dan 30.000 euro.

- Alle gedupeerde ouders krijgen bij de beoordeling van hun situatie sowieso de meest ruimhartige compensatieregeling.
- Wie in aanmerking komt voor de compensatieregeling, de hardheidsregeling of de OGS-regeling, komt in aanmerking voor de 30.000 euro.
- Wie echt geen recht heeft, bijvoorbeeld omdat er nooit kinderopvangtoeslag is geweest, komt niet in aanmerking.
- Het bedrag van 30.000 euro wordt niet verrekend met toeslagen of met bijstandsuitkeringen en telt niet mee bij een vermogenstoets. Ook wordt het niet verrekend met openstaande toeslagschulden.
- Aanmelden kan overigens ook na 15 februari, tot 1 januari 2024, maar dan volgt de betaling later.

Wat wilt u doen aan het bestaande stelsel?

- Het bestaande stelsel van toeslagen is onhoudbaar.
- Het vraagt heel veel van mensen die een toeslag nodig hebben en leidt tot onzekerheid over terugvorderingen en nabetalingen.
- Het kabinet wil daarom zo snel mogelijk beginnen met de uitwerking van een nieuwe regeling voor kinderopvang, waarbij de verantwoordelijkheid voor de financiering en de daarmee gepaard gaande complexiteit niet langer bij de ouders ligt.
- Later zullen ook de andere toeslagen volgen.
- Het hervormen van het stelsel duurt jaren.
- Daarom is het belangrijk om ook oog te houden voor een goede uitvoering van het bestaande toeslagenstelsel.

Hoe gaat u ervoor zorgen dat de overheid voortaan beter luistert naar signalen?

- Het kabinet wil dat alle delen van de Rijksoverheid signalen over mogelijke problemen sneller oppakken, onder meer door nog meer gebruik te maken van burgerpanels en door

de band tussen beleidsmakers en de uitvoering verder te versterken.

- We zijn daarbij extra alert om eventueel gemiste signalen alsnog te herkennen.
- Ook komt er meer aandacht voor de controle of wetten en regels goed werken in de uitvoering en worden die als dat niet zo is aangepast.
- De overheid gaat daarnaast op zoek naar regels die in de praktijk hard uitpakken en mensen in de knel kunnen brengen. Regels zijn vaak te moeilijk, waardoor mensen onbedoeld de fout in gaan.

Hoe gaat u de overheid weer toegankelijk maken?

- De dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid moet beter.
- De Belastingdienst en Toeslagen breidt dit jaar het aantal plekken uit waar mensen langs kunnen komen met vragen en hulp.
- Het kabinet wil extra geld uittrekken, zodat alle uitvoeringsorganisaties mensen beter kunnen helpen.
- Mensen moeten altijd op een begrijpelijke manier worden geholpen en niet 'van het kastje naar de muur' gestuurd.

Wat gaat u doen aan de informatievoorziening?

- De Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag is zeer kritisch over de informatiehuishouding en informatievoorziening door de overheid.
- Ouders wisten vaak niet waarom hun toeslag werd stopgezet en de Tweede Kamer had grote moeite om de juiste informatie te krijgen.
- Dat gaan we vanaf nu radicaal anders doen. We gaan de Kamer ruim en transparant te informeren. Openheid is voortaan de standaard. Ook gaan we de informatiehuishouding van de Rijksoverheid verbeteren.

- Alle stukken die ten grondslag liggen aan een besluit van bewindslieden worden vanaf 1 juli actief openbaar gemaakt.
- Daarbij zullen persoonlijke beleidsopvattingen niet worden weggelakt en zal alleen worden gelakt als openbaarmaking in strijd is met het belang van de staat.
- Daarnaast werken we eraan om op korte termijn voortaan op de dag van de vergadering de besluitenlijst van de Ministerraad te publiceren. Later wordt daar ook een geannoteerde besluitenlijst aan toegevoegd.
- Een en ander kost tijd. We kunnen dat niet van de ene op de andere dag inregelen.
- Daarnaast wil het kabinet met de Kamer en andere betrokken partijen bespreken hoe de ruimte voor kritische of afwijkende advisering en de veiligheid van ambtenaren geborgd kan blijven.

Betekent dit dat de Rutte-doctrine de prullenbak in gaat?

- Dat is een term die anderen geplakt hebben op een opvatting die ik altijd al heb en die besloten ligt in de Wob, namelijk dat ambtenaren, voordat besluiten genomen worden, onderling en met hun bewindspersonen vrij moeten kunnen denken, discussiëren en adviseren.
- Dat komt de besluitvorming ten goede. Het kabinet wil met de Kamer en andere betrokken partijen bespreken hoe de ruimte voor kritische of afwijkende advisering en de veiligheid van ambtenaren geborgd kan blijven.
- Maar bij het openbaar maken van stukken die zijn gemaakt voor intern beraad zullen persoonlijke beleidsopvattingen voortaan niet worden weggelakt.

Hoe voorkomt u dat de Belastingdienst discrimineert / etnisch profileert?

- Laat ik duidelijk zijn: discriminatie kan niet en mag niet. De overheid hoort iedereen in gelijke gevallen gelijk te behandelen.

- De Autoriteit Persoonsgegevens stelde vorig jaar dat de Belastingdienst de fout in is gegaan met het bewaren van en het verwerken van de tweede nationaliteit in risico-selectiemodellen.
- Daarvoor heeft staatssecretaris Van Huffelen namens het kabinet excuses gemaakt. En er zijn maatregelen genomen om er voor te zorgen dat het niet opnieuw mis kan gaan.
- Ouders bij wie discriminatie blijkt, komen daarnaast in aanmerking voor compensatie en een eventuele aanvullende schadevergoeding.
- Inmiddels loopt bij de Belastingdienst ook een onderzoek naar de Fraude Signaleringsvoorziening, een systeem waarin signalen van fraude werden genoteerd.
- In de kabinetsreactie stellen we daarnaast een Staatscommissie Discriminatie en Racisme in.
- Het College voor de Rechten van de Mens wordt versterkt en gaat trainingen verzorgen bij uitvoeringsorganisaties. En die zullen vaker hun beleid laten toetsen door het College.
- Tenslotte zullen we bij alle ministeries en uitvoeringsorganisaties de wetten en procedures doorlichten op gebruik van nationaliteit.

Er was in het POK-rapport veel kritiek op de Raad van State. Waarom doet u daar niets mee?

- De Raad van State heeft duidelijk gemaakt dat ze zich deze kritiek serieus aantrekken.
- De voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak (Van Ettekoven) heeft daarover ook een zeer uitvoerige brief gestuurd aan de Tweede Kamer en het kabinet.
- Ze geven aan nu eerst zelf aan de slag te gaan met verbeteringen en reflectie.
- De Raad van State neemt dit dus zeer serieus en gaat zeker niet over tot de orde van de dag.
- [Dat vind ik een goede zaak.]

[bij doorvragen:]

- We moeten als kabinet zeer behoedzaam zijn in een discussie over de inhoud van rechterlijke beslissingen; want hier raak je de scheiding der machten.
- De Raad van State heeft duidelijk aan gegeven de kritiek gehoord te hebben en zich dit aan te trekken.

Is de Raad van State wel onafhankelijk genoeg, zit deze niet te veel op schoot van de regering?

- Laat een ding helder zijn: we hebben in Nederland een sterke onafhankelijke rechterlijke macht
- Die onafhankelijkheid en onpartijdigheid, ook van de Raad van State, staan buiten kijf.

15 januari 2021/MinFin – MinAZ